

OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH WOLIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO PRZED NADMIERNĄ I NIEKONTROLOWANĄ PRESJĄ TURYSTÓW

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dla rozwoju infrastruktury i środowiska

Wstęp

Woliński Park Narodowy został utworzony w 1960 r. w celu ochrony bogactwa przyrodniczego fragmentu wyspy Wolin, a w szczególności najpiękniejszego w Polsce odcinka wybrzeża klifowego i dobrze zachowanych lasów bukowych. W roku 1996 Park powiększono o pas wód przybrzeżnych Bałtyku, archipelag wysp wstecznej delty Świny wraz z otaczającym je fragmentem wód Zalewu Szczecińskiego, Jeziora Wicko Małe i Wicko Wielkie. Od tego momentu Woliński Park Narodowy stał się pierwszym w Polsce parkiem narodowym o charakterze morskim, którego powierzchnia wynosi 10 937 ha.

Projekt pod nazwą „Ochrona zasobów przyrodniczych Wolińskiego Parku Narodowego przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów” w postaci przedsięwzięcia współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko, wdrażany przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, powstał w 2010 roku. Jego nadrzędnym celem jest ochrona cennych przyrodniczo siedlisk Natura 2000: Klify na wybrzeżu Bałtyku, Kidzina na brzegu morskim, Kwaśna buczyna niżowa przed presją ze strony turystów oraz ochrona 3 gatunków płazów i stworzenie potencjalnych miejsc siedliskowych dla nietoperzy.

Cele projektu

Pachnica dębowa (fot. Józef Sieczka)

Realizacja projektu przyczyniła się do osiągnięcia głównego celu V priorytetu POliŚ: Ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat jego zasobów i zmniejszania różnorodności biologicznej. Ze względu na przyrodniczy charakter projektu, który ma zapewnić ochronę 17 gatunków wymienionych w Załącznikach Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunków wymienionych w Załącznikach Dyrektywy Siedliskowej - w tym również 1 gatunku priorytetowego oraz ochronę kolejnych 56 gatunków zagrożonych, realizacja projektu jest w pełni zgodna z założeniami programowymi wyżej wymienionego celu.

Klif nadmorski (fot. Marek Dylawski)

Klify

Klify są charakterystycznym ekosystemem dla Wołińskiego Parku Narodowego. Z klifem nadmorskim związana jest niszcząca działalność morza – abrazja – szczególnie intensywna podczas jesienno – wiosennych sztormów. Skutkiem tego procesu jest osuwanie lub obrywanie się mas ziemnych. W ten sposób rocznie morze zabiera średnio około 0,80 m lądu. Gatunkami roślin, które można spotkać na klifach są rośliny pionierskie: podbiał pospolity (*Tussilago farfara*), przelot zwyczajny (*Anthyllis vulneraria*), storczyk kruszczyk rdzawoczerwony (*Epipactis atrorubens*), oraz krzew - rokitnik pospolity (*Hippophaë rhamnoides*). Wśród gatunków drzew porastających samo wybrzeże klifowe dominuje sosna pospolita (*Pinus sylvestris*). Na plaży w okolicach klifów sporadycznie spo-

Kruszczyk rdzawoczerwony (fot. Józef Siczka)

Rokitnik pospolity (fot. Marek Dylawski)

Foka szara (fot. Archiwum WPN)

tkać można fokę szarą (*Halichoreus grypus*) lub wydrę (*Lutra lutra*) - gatunki wymienione w Załączniku Dyrektywy Siedliskowej.

Najbardziej istotnym zagrożeniem dla siedliska związanego z klifem, jest zahamowanie naturalnych procesów abrazyjnych oraz nieuporządkowany ruch turystyczny tj. penetracja stoku. W wyniku silnego wpływu tych dwóch oddziaływań, dochodzi do zmiany struktury roślinnej klifów, czego skutkiem jest niszczenie lub nawet całkowity zanik charakterystycznych gatunków lokalnej flory i fauny.

W celu zabezpieczenia tych siedlisk przed nadmierną penetracją oraz ukierunkowania ruchu turystycznego wybudowane zostały schody z Kawczej Góry na plażę.

Kidzina

Jest to siedlisko którego podstawą są organiczne szczątki roślin morskich, przyniesione przez fale i osadzone na plaży, w postaci niskiego wału lub pasa, równoległego do brzegu morza. Kidzina występująca na brzegach morskich Wolińskiego Parku Narodowego jest siedliskiem nietrwałym. Na podkładzie martwej materii wyrastają charakterystyczne skupienia pionierskich roślin - maruny nadmorskiej (*Matricaria maritima*), solanki kolczystej (*Salsola kali*), rukwieli nadmorskiej (*Cakile maritima*) oraz kilku gatunków z rodzaju łoboda. Ścisłe związane z kidziną są ptaki: biegus zmienny (*Calidris alpina*), sieweczka morska (*Charadrius alexandrinus*), szlamnik (*Limosa lapponica*) i ostrzygojad (*Haematopus ostralegus*). Wśród gatunków zwierząt, którymi żywią się ptaki jest skorupiak - zmieraczek plażowy (*Talitrus saltator*).

Największym zagrożeniem dla siedliska kidziny jest presja turystyczna i rekreacyjna obszaru plaż, zwłaszcza w okresie wegetacyjnym pokrywającym się z okresem wakacyjnym.

Kwaśna buczyna niżowa

Jest to las o bardzo ubogim w gatunki roślin runie. Nazwę swą zawdzięcza kwaśnemu odczynowi pH gleby. Dominujące gatunki roślin runa to: kosmatka owłosiona (*Luzula pilosa*) i siódmaczek leśny (*Trientalis europaea*). Rosnące w niej buki są na ogół niewielkich rozmiarów, często o rachitycznym, krzywym pokroju.

Kwaśna buczyna niżowa (fot. Marek Dylawski)

Stare buczyny stanowią w Wolińskim Parku Narodowym siedlisko owada - pachnicy dębowej (*Osmoderma eremita*). Szczególnie silne przywiązanie do starych lasów bukowych wykazują: muchołówka mała (*Ficedula parva*) i siniak (*Columba oenas*) oraz dość pospolity w Parku dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*).

Jednym z największych zagrożeń dla siedlisk buczyn Wolińskiego Parku Narodowego jest antropopresja, wpływająca negatywnie na stan zachowania oraz naturalną dynamikę siedliska.

Aby zapobiec penetracji tego siedliska, poprowadzono nowy szlak turystyczny i ukierunkowano go w ten sposób, by ruch turystyczny w minimalny sposób zagrażał siedlisku buczyny niżowej.

Kosmatka owłosiona (fot. Mateusz Walczak)

Bateria Artylerii Stałej (BAS)

Wysoki nadmorski klif wykorzystano w celach militarnych. W latach trzydziestych XX wieku na Białej Górze wybudowano kompleks wojskowy dla Szkoły Artylerii Pokładowej Marynarki Wojennej III Rzeszy. Po wojnie rozpoczęto budowę instalacji na potrzeby 17 Baterii Artylerii Stałej, jednego z 11 tego typu obiektów na polskim wybrzeżu. Wybudowano m.in. cztery stanowiska armat 130 mm, schron dalmierza i dwie wieże kierowania ogniem. Obiekty oddano do użytku w połowie roku 1950. Proces likwidacji BAS-ów rozpoczął się z początkiem lat 70-tych. Ostatecznie wojsko opuściło ten teren w roku 2004.

Stanowisko BAS (fot. Radosław Skórkowski)

W ramach realizowanego projektu, zamknięto główne wejście do 3 stanowisk artyleryjskich BAS metalowymi kratami, co umożliwi ich zasiedlenie przez nietoperze, stwarzając dla nich potencjalne miejsce zimowania. Jedno ze stanowisk artyleryjskich zostało częściowo udostępnione dla potrzeb turystyki, pozostałe dwa są zamknięte i stanowią miejsce rozrodu płazów - głównie ropuchy szarej (*Bufo bufo*). Wzdłuż obiektów BAS biegnie szlak turystyczny i jednocześnie ścieżka edukacyjna wyposażona w 5 tablic przybliżających zagadnienia historyczne i przyrodnicze związane z tym terenem.

Woliński Park Narodowy
ul. Niepodległości 3a, 72-500 Międzyzdroje
tel.: 91 3280727, 91 3280737, fax. 91 3280357
e-mail: sekretariat@wolinpn.pl, www.wolinpn.pl

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską
ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko

egzemplarz bezpłatny